

Профессор Қайшыбаев Смағұл Қайшыбайұлының 90 жылдығына

Профессор Қайшыбаев Смағұл Қайшыбайұлы 1935 жылдың 9 қазанында Қарағанды облысының Егіндібұлақ ауданындағы ауыл мұғалімі жанұясында дүниеге келді. 1952 жылы Егіндібұлақ селосындағы Қазақ орта мектеп-интернатын бітіргеннен Қарағанды мемлекеттік медицина институтының емдеу факультетіне оқуға түсті. Аталған оқу орнын 1958 жылы аяқтап, сол жылы Қарағанды қаласында жаңадан ұйымдастырылған Қазақ еңбек гигиенасы мен кәсіби аурулар ғылыми-зерттеу институтына неврология мамандығы бойынша кіші ғылыми қызметкерлікке жолдама алды. Онда ол 1966-1971 жылдары неврология бөлімінің меңгерушілігінен клиника бөлімінің басшысы, Республика кәсіби аурулар клиникасының бас дәрігері дәрежесіне дейін көтерілді.

С. Қайшыбаевтың Қазақ еңбек гигиенасы және кәсіби аурулар ғылыми-зерттеу институтындағы 1958-1966 жылдар аралағында атқарған ғылыми-дәрігерлік жұмысы Қарағанды көмір бассейінің шахтерлерінде жиі кездесетін шеткі нерв жүйесі аурулары мен жұлын жарақаттарының диагностикалық және емдеу тәсілдерін жетілдіруге бағытталған. Ол – Қарағанды қаласындағы Республикалық жұлын ғылыми-тәжірибелік реабилитация орталығын ұйымдастыруға белсене арласқандардың бірі.

1972 жылы желтоқсанда Қазақ Өлкелік патология ғылыми-зерттеу институтының неврологиялық бөлімінің меңгерушісі лауазымына конкурс бойынша сайланды, кейіннен бөлім меңгерушісі және директордың ғылым жөніндегі орынбасары (1973-1976 жж.) лауазымдарын атқарды. 1976 жылғы желтоқсанда конкурс бойынша Алматы мемлекеттік медицина институтының жүйке аурулары кафедрасының меңгерушісі лауазымына сайланды, онда 1984-1986 жылдары клиника бойынша проректор және емдеу факультетінің деканы лауазымдарын атқарды.

С. К. Қайшыбаевтың ғылыми-практикалық қызметінің басталуы кеншілерде перифериялық жүйке жүйесі мен жұлын ауруларын диагностикалау және емдеу әдістерін зерттеумен және енгізумен байланысты, олардың қорытындылары кандидаттық диссертацияны қорғаумен аяқталды (1966 ж.). Ол Қарағанды қаласында оңалту жұлын ғылыми-практикалық орталығын құрудың бастамашылары мен ұйымдастырушыларының бірі.

Оның ғылыми-практикалық қызметінің екінші кезеңі республикада кәсіптік патологиялық қызметті ұйымдастырумен және тау-кен кәсіпорындарының жұмысшыларында діріл ауруын диагностикалау мен емдеудің жаңа тәсілдерін әзірлеумен байланысты, оның нәтижелері докторлық диссертацияны қорғаумен аяқталды (1974 ж.).

1977 жылдан бастап Алматы мемлекеттік медицина институтының жүйке аурулары кафедрасының меңгерушісі лауазымына сайланғаннан кейін С.К. Қайшыбаевтың ғылыми-практикалық қызметі ми қан айналымы бұзылыстарын диагностикалау және емдеу әдістерін ұйымдастырумен және әзірлеумен байланысты болды. Осы бағыттағы ғылыми әзірлемелер ТМД мемлекеттерінің ауқымында және шетелде танылды.

С. Қайшыбаевтың ұзақ жылдар бойы атқарған ғылыми-дәрігерлік және педагогикалық қызметі арқасында неврологтардың қазақ ғылыми мектебі пайда болды, қазақстанда кеңінен таралған жүйке ауруларының диагностикасы мен емдеу шараларының жаңа әдістері жете зерттеліп, дәрігерлердің күнделікті тәжірибесінде қолдануға мүмкіндік пайда болды.

С. К. Қайшыбаевтың жетекшілігімен 48 кандидаттық және 16 докторлық диссертация қорғалды. Оның бес оқушысы республиканың медициналық жоғары оқу орындарында бейінді кафедраларды басқарады. Ол 250-ден астам ғылыми еңбектердің, оның ішінде 7 монографияның, 2 оқу-әдістемелік құралдардың, 5 өнертабыстың, екі бөлімде орыс және қазақ тілдерінде неврология бойынша нұсқаулықтың және орыс тіліндегі неврологиялық терминдердің сөздік-анықтамалығының авторы.

Профессор С. Қайшыбаев біздің ғылымды 5 шетелдік форумдарда лайықты деңгейде көрсете білді. Ол ТМД неврологтар ассоциациясының басқарма мүшесі, 25 жыл бойы қазақ неврологтары ғылыми қоғамының төрағасы, Қазақстан республикасының штаттан тыс бас невропатологы, Қазақ ССР денсаулық сақтау министрлігі жанындағы әр мамандықтағыларға жоғарғы квалификациялық категория тағыйдауға арналған комиссияның мүшесі болды. 1996 жылы Қазақстан профилактикалық академиясының толық мүшесі болып сайланады. 1997-1999 жылдар аралағында Қазақстан республикасының аса көрнекті ғалымдарына арналған стипендия иегрі болды. 2000 жылы Қарағанды мемлекеттік медицина академиясының құрметті профессоры, 2004 жылы С.Ж. Асфендияров атындағы Қазақ Ұлттық медицина университетіндегі жүйке аурулары кафедрасының құрметті меңгерушісі болып сайланды. С. Қайшыбаев 1993 жылдан бастап «жүйке аурулары, нейрохирургия және психиатрия» мамандықтары бойынша кандидаттық және докторлық диссертация қорғайтын диссертациялық кеңестің төрағасы міндетін атқарады, «Қазақстан нейрохирургиясы мен неврологиясы» және «Психиатрия мен наркологияның өзекті мәселелері», Москвада шығатын «Вестник неврологии» журналдарының редакциялық асқақсының мүшесі.

Ғылыми-дәрігерлік жұмысы мен ғылыми-педагогикалық кадрлар дайындауға қосқан үлестері ескеріліп, С. Қайшыбаев «Еңбек даңқы» (1967), «В.И. Лениннің туғанына 100 жыл құрметіне арналған еңбектегі ерлігі үшін (1970) медалдарымен, «ҚСРО денсаулық ісінің үздігі» белгісімен (1971), ҚСРО жоғарғы білім министрлігінің (1981), Қазақ ССР денсаулық сақтау министрлігінің (1985,1995), ҚСРО денсаулық сақтау министрлігінің (1991) құрмет грамоталарымен, «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен марапатталды. 2005 ж. «Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері» Құрметті атақ берілді.

С. Қайшыбаев Алматы қаласы мен республикалық денсаулық сақтау мекемелеріне диагностикалық және емдік шаралар жөнінде үнемі консультациялық жәрдем жасады. Ол ҚР президенті іс басқармасының орталық клиникалық аурухананың және Ұлы Отан соғысына қатысушыларға арналған республикалық госпитальдың тұрақты консультанты болды.